

8 Kasım Dünya Radyoloji Günü kutlu olsun

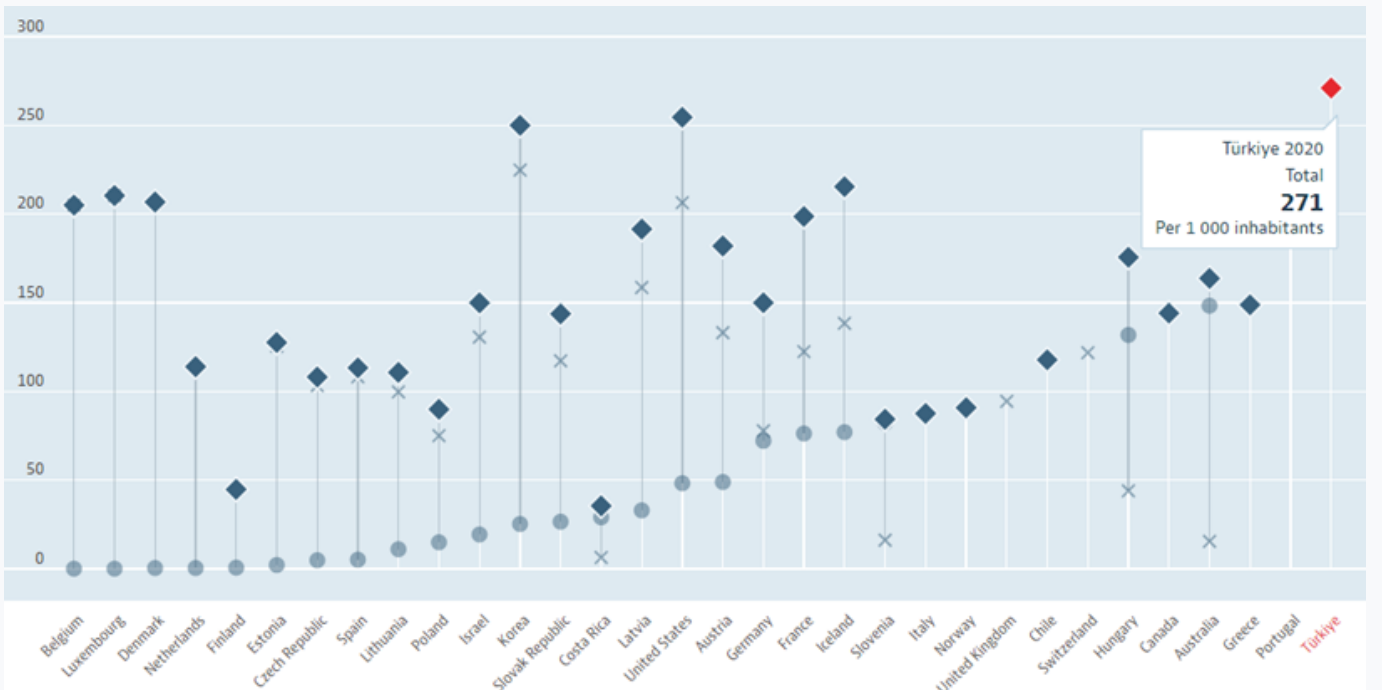
ÜLKEMİZDE RADYOLOJİK TETKİK YOĞUNLUĞU

ÖNCE HASTA GÜVENLİĞİ

8 Kasım Dünya radyoloji gününde uluslararası ve ulusal düzeyde ' **Önce Hasta Güvenliği** 'sloganıyla tetkik yoğunluğu ve buna bağlı radyasyon alma riskine vurgu yapılmaktadır. Bilindiği gibi İyonize radyasyon insanlar üzerindeki etkisi somatik ve genetik etki olmak üzere iki ayrı kısımda incelenmektedir. Somatik etkiler, insanlardaki üreme hücreleri dışındaki etkileri kapsamaktadır. Somatik etkiler, deterministik etki ve stokastik etki olmak üzere iki ayrı sınıfa ayrılmaktadır. Radyasyonun insan üzerinde deterministik etki meydana getirebilmesi için, insanın yüksek dozda radyasyona maruz kalması gerekir. Deterministik etkide belirli bir eşik doz değeri vardır. Bu eşik doz değeri aşıldığında insanlarda radyasyonun deterministik etkisi ortaya çıkmaya başlar. İnsanlar düşük dozdaki radyasyona sürekli olarak maruz kaldığı zaman stokastik etkiler görülebilir. Stokastik etkiler için belirli bir eşik değeri yoktur. Düşük dozda bile, uzun süre radyasyona maruz kalındığında ortaya çıkan stokastik etkilerin bazıları, tiroid kanseri, akciğer kanseri ve lösemi olabilmektedir.

Ülkemizde yapılan, MR ve BT tetkik sayılarının âdeti dikkat çekicidir. OECD ülkelerinin çok üstünde yapılan tetkiklerin ve raporlamanın kalitesi maalesef tartışılan bir konudur.

OECD 2020 TOMOGRAFİ TETKİK SAYLARI

Türk radyoloji Derneği raporuna göre 'Türkiye, MR tetkiki sayısında 1000 kişiye düşen 144 tetkik ile OECD ülkeleri arasında ilk sırada yer almaktadır (OECD ülkeleri ortalaması 57 tetkik). BT tetkiki sayısında ise 1000 kişiye düşen 245 tetkik ile OECD ülkeleri arasında dokuzuncu sıradadır (OECD ülkeleri ortalaması 143 tetkik). Ülkemizde nüfus başına düşen radyolog sayısı ise 100.000 kişiye düşen yaklaşık 5 radyolog ile çoğu Avrupa ülkesinin yarısı ila üçte biri düzeylerindedir. Radyolog sayısının azlığı ile tetkik sayısının yüksekliği birlikte değerlendirildiğinde ortaya çıkan tablo, Radyolog başına düşen iş yükünün çok üst düzeyde olduğunun açık bir göstergesidir. Bazı kurumlarda radyologların günde 200 hatta 300 tetkik raporlamak durumunda oldukları görülmektedir. Bu performans, radyologları tetkikleri yorumlamak için tetkik başına 5 dakikanın altında bir zaman ayırmaya zorlamaktadır. Böyle bir süre, standart bir radyolojik muayene için oldukça yetersizdir. Bu durum, hizmetin sürdürülebilir olmasını olanaksız kılan bir tetkik yoğunluğu sorununu ortaya çıkarmaktadır. Bunun doğal bir sonucu olarak radyologlar risk altında çalışırken, hastalarımız da tanı güvenliğine yönelik ciddi risklerle karşı karşıya kalmaktadır.

Türk Radyoloji Derneği'nin radyoloji uzmanlarına yönelik yapmış olduğu anket, tetkik yoğunluğunun vahametini ortaya çıkarmaktadır. Bu durumun radyoloji teknikerleri üzerindeki etkisi, rapor yazılmayan tetkikleri ve hasta ile ilk teması hesaba katarsak kat ve kat üstündedir.

Türk Radyoloji Derneğinin yaptığı : 'Radyoloji Uzmanları Anketi (Ocak 2016) 420 Radyoloji uzmanının katılmış olduğu radyoloji uzmanları anketinde, tetkik yoğunluğu ile ilgili bazı çarpıcı sonuçlar aşağıda verilmiştir. (Çekimser olanlar dikkate alınmamıştır).

Radyolojik tetkik istemi öncesi hastaya yeterli klinik zaman ayrıldığını düşünüyorum (Evet 16, Hayır 313)

Tetkiklerin gereğinden fazla istenmesinde hastaların beklentilerinin büyük rolü var (Evet 268, Hayır 29)

Tetkiklerin gerekliliği ya da gereksiz oluşunda söz sahibi olduğumu düşünüyorum (Evet 101, Hayır 29)

Tetkik için belirlenen tetkik birim fiyatlarının yeterli olduğunu düşünüyorum. (Evet 31, Hayır 317)

Hizmet alımları, verilen hizmetin kalitesini olumsuz etkilemektedir. (Evet, 312, Hayır 32)

Tetkiklerin istenmeden önce yeterli bir klinik değerlendirme yapılmadığı görüşü hâkim. Tetkike yeterli zaman ayırmada önemli bir sorun var. Tetkiklerin aşırı istenmesinde hastaların beklentilerinin önemli bir rolü olduğu yaygın bir kabul görüyor. Radyologların tetkiklerin gerekliliği hakkında hastalar kadar bile söz sahibi olmadığını düşündükleri görülüyor. Tetkikler için belirlenen birim ücretlerin düşüklüğü yaygın bir fikir birliği ile ortaya çıkıyor. Hizmet alımlarının, eğitimi ve özellikle de verilen hizmetin kalitesini olumsuz etkilediği yönünde bir görüş hâkimdir.

Yukarıdaki sorunlara ilaveten Radyoloji tetkiklerinin yapılması sırasında, hasta ile ilk karşılaşan Tıbbi görüntüleme –radyoloji teknikerleri yoğun hasta tacizine hatta şiddetine maruz kalmaktadır.

Türk Radyoloji Derneği raporunda yer alan tespitlerde 'Radyoloji Uzmanları Tetkik Yoğunluğu Geri Bildirimi (Haziran 2017) radyoloji uzmanlarından çalışma yoğunluğunu değerlendirmek için 534 uzmandan geri bildirim alınmıştır.

Radyoloji uzmanlarına; çalıştığınız yerde bir radyoloji uzmanının yorumlamakta olduğu günlük (BT, MR, US, toplam sayı olarak) ortalama tetkik sayısı nedir? Sorusu sorulmuştur. Cevaplarken (30 un altında), (30-50 arasında), (50-100 arasında), (100-200 arasında), (200-300 arasında), (300'ün üzerinde) seçeneklerinden birisini işaretlemeleri istenmiştir.

Kuruma ait cihazda ankete katılanların

% 4'ü 30'un altında

% 20'si 30-50 arasında

% 54'ü 50-100 arasında

% 20'si 100-200 arasında

% 1'i 200-300 arasında

% 1'i 300'ün üzerinde raporlama yapıldığını belirtmiş

Hizmet alımında ankete katılanların

% 1'i 30'un altında,

% 3'ü 30-50 arasında,

% 55' i 50-100 arasında,

% 30'u 100-200 arasında,

% 4'ü 200-300 arasında,

% 7'si 300'ün üzerinde raporlama yapıldığını belirtmiştir. Yer alan bu rakam ve değerlendirmeler yorumlama sayılarıdır. Bu tetkik sayılarına, yorumlama yapılmayan rapor yazılmayan radyoloji tetkikleri eklendiğinde tıbbi görüntüleme-radyoloji teknikerlerinin tetkik yoğunluğundan olumsuz etkilenmeleri kaçınılmazdır. Tetkik yoğunluğu çalışan ve hasta sağlığı için büyük sorundur.

Türk Radyoloji Derneği raporunda belirtilen 'Ulusal Radyoloji Kongresi'nde yapılan "Tetkik Yoğunluğu Neler Kaybettiriyor" toplantısı (3 Kasım 2017) yaklaşık 400 kadar katılımcı ve teknisyen derneklerinin yetkililerinin de bulunduğu toplantıda tetkik yoğunluğu çalıştayındaki raporun içeriği tartışmaya açıldı ve geri bildirimler alındı. Hazırlamış olduğumuz bu rapor, Tetkik Yoğunluğu Çalıştay'ında ortaya konulmuş olan nedenler ve çözüm önerilerini içermektedir. Çok geniş bir katılımı radyoloji uzmanları ve teknisyenlerinin görüşlerinin ortak bir özetidir.

Tetkik Yoğunluğunun Nedenleri;

1. Hasta başına düşen hekim sayısının az olması nedeniyle, klinik branşların hastayı muayene etmeye yeterince zaman ayıramaması,
2. Hastaların memnuniyetinin sağlanması ve sağlık hizmetine yönelik beklentilerinin karşılanması gerekliliği.
3. Hasta başına düşen radyoloji uzmanı sayısının az olması.
4. Hastaların tıbbi gereklilik olmasa da görüntüleme tetkiklerine yönelik kontrol edilemeyen ve reddedilemeyen aşırı talepleri.
5. Defansif tıp: Tetkik isteyen hekimlerin muayeneye yeterince zaman ayıramamaları nedeniyle hızlı ve güvenli tanı konulduğuna inanılan görüntüleme yöntemlerine başvurulması. Diğer yandan hastaların beklentilerinin karşılanmamasının ortaya çıkarabileceği hekime şiddet riski.

Yukarıda belirtilen durumun özeti vahameti açısından önemlidir.

Raporda belirtilen 'Tetkik Yoğunluğunun Getirdiği Riskler' Radyoloji teknikerlerinin, tetkiklerin hazırlanmasında hasta ve çalışan güvenliğine karşılaştığı durumun yarın değil, bu gün çözülmesi gereğini ortaya çıkarmıştır. Türk Radyoloji Derneği raporuna göre tetkik yoğunluğu riskleri aşağıda sıralanmıştır.

1. Sağlık hizmetinin kalitesinin düşmesi: Hastalarımızın yetersiz ve yanlış sağlık hizmeti almaları riski.
2. Radyoloji uzmanlarının mesleki risk almaları: Radyoloji uzmanlarından, görüntüleme sistemlerinden elde edilen görüntülerin, yerleşik standartlarda öngörülen sürelerin altında bir zamanda raporlanmalarının ısrarla talep edilmesi Bakanlığın, Hastane idarelerinin ve radyoloji uzmanlarının ciddi hukuksal risklerle karşı karşıya kalmalarına neden oluyor.
3. Radyasyon: Özellikle BT gibi iyonizan radyasyon içeren tetkiklerde kontrol edilemeyen bir toplum ışınlanması riski ortaya çıkıyor.
4. Kontrast kullanımı ve Anestezi uygulamalarından doğan riskler: Gereksiz radyolojik tetkiklerde ortaya çıkan kontrast reaksiyonları ve anestezinin

ortaya çıkardığı riskler.

5. Radyologların başlıca girişimsel radyoloji gibi komplike işlemlere ve radyografi gibi temel yöntemlere ayırmak için zamanlarının kalmaması: Hastalarımızın son derece önemli girişimsel müdahalelerden mahrum kalmaları.'

Tetkik yoğunluğu, hizmetin kaliteli sunulması açısından tüm paydaşların sorunudur. Bu sebeple çözümde ortak fikir, ortak eylem gerekmektedir. Raporla belirtilen çözüm önerileri hala geçerliliğini korumaktadır.

Radyolojik çekim ve raporlamaya yönelik öneriler;

1. Radyoloji çalışanlarının (araştırma görevlisi, uzman ve teknisyen) sayısının arttırılması
2. Radyologların tetkik yoğunluğunun riskleri ve mesleki sorumlulukları hakkında bilgilendirilmesi
3. Elektronik ortamda hazırlanan ve hekime zaman kazandıracak şekilde düzenlenmiş yapılandırılmış rapor sistemine geçilmesi
4. Radyoloji çalışanlarının iş yükü (raporlama ve çekim) standartlarına uyumunun kontrolü
5. Yapılan tetkik ve ayrılan zaman dikkate alınarak "iş riski" analizi ve buna göre denetleme yapılması.
6. Tetkiklerin çekiminde standart çekim kriterlerine ve sürelerle dikkat edilmesinin sağlanması
7. Tetkiklerin raporlanmasında ortalama süre kriterlerine dikkat edilmesi

Dünya Radyoloji Teknikerleri Derneği ISSRT bu yıl ki 8 Kasım dünya radyoloji gününde **Hasta güvenliğini** ön planda tutmuştur. Türk Medikal Radyoteknoloji Derneği olarak bizlerinde kaliteli hizmet sunumu, uygunsuz tetkiklerin önüne geçilmesi yönünde derneğimiz çalışmalarına devam etmektedir. Bu alanda yapılacak her çalışmada, her platformda meslektaşlarımız ve üyelerimizin görüşlerini dile getireceğiz. Gelişen teknoloji ile birlikte tıbbi ışınlamalarda kullanılan radyasyon oranlarında her ne kadar düşme olsa da hasta ve çalışan sağlığı açısından radyasyonun stokastik etkilerini yok saymak mümkün değildir. Bu kapsamda Radyasyon Güvenliği konusunda toplumun tüm bireylerinin bilgilendirilmesi büyük önem arz etmektedir. Tıbbi görüntüleme Teknisyen/Teknikerlerinin de eğitimlerinin Lisans /Yüksek Lisans/Doktora seviyelerine çıkartılarak medikal ışınlamalarda toplum bireyelerine en düşük dozları vermek üzere yetiştirilmesi de derneğimiz tarafından takip edilen en önemli konular arasında yer almaktadır. Bizlerde Dünya Radyoloji Teknikerleri Derneği ISSRT gibi **ÖNCE HASTA GÜVENLİĞİ** diyerek tüm radyasyon çalışanlarının 8 Kasım dünya radyoloji gününü kutlarız.

Türk Medikal Radyoteknoloji Derneği

Yönetim Kurulu

DÜNYA RADYOLOJİ GÜNÜ

ISRRT
INTERNATIONAL
SOCIETY OF
RADIOGRAPHERS
& RADIOLOGICAL
TECHNOLOGISTS

TMRT-Der
RADYOLOJİ TEKNİSYENİ,
RADYOLOJİ TEKNİKERİ,
RADYOTERAPİ TEKNİSYENİ,
RADYOTERAPİ TEKNİKERİ,
NÜKLEER TIP TEKNİSYENİ,
NÜKLEER TIP TEKNİKERLERİ

8 KASIM

ÖNCE HASTA GÜVENLİĞİ

WORLD RADIOGRAPHY DAY

ISRRT
INTERNATIONAL
SOCIETY OF
RADIOGRAPHERS
& RADIOLOGICAL
TECHNOLOGISTS

TMRT-Der
RADIOLOGY TECHNICIAN,
RADIOTHERAPY TECHNICIAN,
NUCLEAR MEDICINE TECHNICIAN,
NUCLEAR MEDICINE TECHNICIANS

NOVEMBER
8TH 2022

ISRRT.ORG

RADIOGRAPHERS

AT THE FOREFRONT OF PATIENT SAFETY